

Konzervatív kánon 4. - Az ész er?

2015 január 12. Flag

Szöveg méret

90

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Értékelés kiválasztása

Még nincs értékelve

Mérték

A modern magyar konzervativizmus mozgalma részben Széchenyi István reformjavaslataira válaszul, részben a reformellenzékkel, elsősorban Kossuthal szembeni kritikája hatására bontakozott ki.

„A tudományos emberf? mennyisége a nemzet igazi hatalma. Ezek statisztikája az ország legérdekesb része. Nem

termékeny lapány, hegyek, ásványok, éghajlat stb. teszik a közér?t, hanem az ész, mely azokat józanon használni tudja.”

A modern magyar konzervativizmus mozgalma részben Széchenyi István reformjavaslataira válaszul, részben a reformellenzékkel, els?sorban Kossuthral szembeni kritikája hatására bontakozott ki. Tehát a nem túlságosan jelent?s hazai hagyományelv?ség alapítóatyja és els? ellenfele is a legnagyobb magyar volt. Ezért természetlen az a vita, amely Széchenyi ideológiai besorolása körül forog.

SZÉCHENYI GLORIFICÁTIÓJA.

Than Mór rajza után. Ernst Lajos úr birtokába

Ahelyett, hogy egyetlen politikai felfogás kalodájába zárnánk, leghelyesebb ?t olyan szuverén politikai személyiségként kezelni, akinek gazdag gondolkodásából majd minden politikai oldalnak volt és van tanulnivalója, s az okosabbak mindenkor tanultak is bel?le.

Idézetünk azt a fogalmat fejti ki, mely talán a legismertebb Széchenyi fogalomkészletéb?l. A tudományos (vagy kim?velt) ember? kérdését gyakorlatilag már a Tudományos Akadémia létrehozására tett látványos diétai felajánlásában (1825) is felvetette, elméletileg pedig a Hittelben (1830) olvasható fejezetben fejtette ki.

Az elgondolás, mely a nemzeti hatalom letéteményeseként kezeli a „közértelmességet”, arra a latin mondásra vezethet? vissza (*scientia potentia est*), mely állítólag Baconnál jelenik meg többé kevésbé felismerhet?en el?ször (*scientia potestas est*), s aztán Thomas Hobbesnál válik explicitté. Bacon 16. századi brit humanista tudós volt, filozófus és államférfi, akinek kétféle érdekl?dési körét köti össze a kifejezés. A tudás megszállottjaként a tudományos forradalom elindítója, politikusként f?ügyész és lordkancellár, s?t egy egész rövid ideig Anglia régense is volt, s államférfiként els?sorban a király és a parlament közötti csatározásokat próbálta csillapítani. Bár bukását a korrupció bizonyítottan tekinthet? gyanúja okozta, életm?ve maga ékes bizonyítéka annak, hogy a tudomány politikai befolyásszerzésre, mi több, a politikai helyzet javítására is alkalmassá teheti birtokosát.

Bacon mellett a másik kora modern szerz? (szintén brit és szintén tudós ember), akit e kifejezéshez köt a hagyomány, Thomas Hobbes, aki Bacon titkáraként m?ködött egy ideig, s jó fél évszázaddal mesterét követve utalt tudás és politikai hatalom összefüggésére. Az, hogy a tétel épp Hobbesnál válik explicitté, jól mutatja, hogy nem elvont összefüggés, hanem a hatalom természetének értelmezése során természetesen adódó belátás, mely a

gyakorlati problémák kezelésénél is fontos.

Széchenyi f angolmániáján keresztül is eljuthatott az elképzelésig, amely más formában azonban már szerepelt az Őszövségben („A böls férfiú er?s, és a tudós ember nagy erej?.” /Példabeszédek, 24.5./, s az antik latinok között is népszer? közmondás volt. Számára azért válhatott különösen fontossá, mert abba a korai programjába, amely nem az udvarral szembeni konfrontációra épült, hanem a gazdasági felemelkedést t?zte célul, jól illeszkedett. De már ebben a korai fogalomban is tetten érhet? Széchenyi kétirányú kritikája, vagyis a vármegyei nemesi-nemzeti ellenzék tanulatlanságának bírálata éppúgy, mint a Habsburgoknak a korábbi generációk felvilágosító politikáját feled? újabb, autokratikus és szellemtelen kormányzásának nehezményezése.

Azt, hogy egy korszer? konzervativizmus számára ma miért érvényes az összefüggés, a „soft power” kategóriája magyarázhatja. A kifejezést újabban Joseph Nye, a Harvard Egyetem tudósa tette népszer?vé. Ám a gondolatnak, hogy nem csupán p?re er?szakkal lehet rávenni valakit valamire, mely a nemzetközi kapcsolatokban mára igencsak elterjedté vált, megvan a maga el?zménye úgy a görög filozófiában (gondoljunk Szókratész befolyására), mint a keresztény hagyományban, vagy a keleti vallásokban – ahogy az megnyilvánult Gandhi er?szakmentes szabadságmozgalmában.

A tudás által biztosított karizma, autoritás, végs? soron pedig hatalom olyan belátás, amelyet a modern politika m?vel?i nem hagyhatnak figyelmen kívül. Különösen nem akkor, ha magukat konzervatívként határozzák meg, vagyis nem gondolkodnak a politikai viszonyok er?szakos és hirtelen megváltoztatásában, hanem az erkölcsileg is védelmezhet? kívánatos célokat lassan és fokozatosan próbálják elérni. A kim?velt emberf?k számának szaporítása ugyanis kifejezetten hosszú távú program, mely igen sok befektetést igényel – ám megtérülése majdnem bizonyosra vehet?, ahogy azt az ázsiai kis tigrisek vagy India példája éppúgy bizonyítja, mint a skandináv modell. Az ilyen értelemben vett tudomány persze nem elvont bölcsség lesz, hanem nagyon is gyakorlati természet? – a józan ész kim?velését jelenti.

Horkay Hörcher Ferenc - <http://mosmaiorum.blog.hu>

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló
